

PROBLEMATICA EXERCITĂRII RECURSULUI ÎMPOTRIVA ÎNCHEIERILOR ȘI HOTĂRĂRIILOR INSTANȚEI DE INSOLVABILITATE

Alexandru CEBAN

Universitatea de Stat din Moldova

Obiectivul principal al acestui articol este de a elucidă problematica exercitării recursului împotriva încheierilor și hotărârilor instanței de insolabilitate, de a evidenția avantajele și dezavantajele legislației existente, cu identificarea soluțiilor pentru evitarea problemelor apărute în practica aplicării acesteia.

Cuvinte-cheie: *recurs, hotărâre, insolabilitate, rejudecare.*

THE DIFFICULTIES OF EXAMINATION OF THE APPEAL ON RULINGS OF INSOLVENCY PROCEEDINGS

The main objective of this article is to highlight the issue of exercising appeal against decisions issued by courts of insolvency, highlight the advantages and disadvantages of existing legislation, and identify solutions to avoid problems in their enforcement practices.

Keywords: *appeal, judgment, insolvency, retrial.*

Înfăptuirea justiției, fiind un proces bazat pe activitatea intelectuală umană, este supusă riscului comiterii de către magistrați a erorilor ce afectează legalitatea și temeinicia hotărârilor pronunțate [7]. În cazul depistării unor erori ale judecătorului, precum și al unor alte omisiuni ce au dus la soluționarea greșită a cauzei civile, hotărârea adoptată urmează a fi corectată.

În literatura de specialitate întâlnim opinii, potrivit cărora este suficient un singur grad de jurisdicție, iar promotorii acesteia consideră că exercitarea căilor de atac conduce la prelungirea procesului, la cheltuieli mai mari în sarcina justițiabililor și a statului, la o scădere a încrederii părților în actul de justiție, la o slăbire a responsabilității judecătorilor primei instanțe.

De acest raționament credem că s-a călăuzit și legiuitorul nostru, care prin prevederile art.355 din Codul de procedură civilă [3] a stipulat că judecarea în primă instanță a cererilor de declarare a insolabilității este de competența curților de apel. Astfel, actele de dispoziție emise în procesul de insolabilitate sunt pasibile de a fi atacate cu recurs, justițiabilii având posibilitatea, în cazul dat, de a beneficia de un singur grad de jurisdicție.

În acest context, urmează să facem o deosebire între instanța de insolabilitate (completul de judecată) care examinează nemijlocit cauza de insolabilitate și instanța de insolabilitate ca termen generic utilizat de lege (curtea de apel).

Cu referire la formarea completelor respective, menționăm și Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr.240/1 din 31 martie 2015 [4], prin care a fost admis demersul președintelui Curții de Apel Chișinău, în sensul intervenirii către Î.S. „Centru de Telecomunicații Speciale” pentru a opera modificări în Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor (PIGD), în vederea repartizării cauzelor privind declararea insolabilității completului specializat pentru examinarea pricinilor respective. Centrului de Telecomunicații Speciale i-a fost propusă operarea modificărilor pentru a asigura repartizarea cauzelor de insolabilitate completului specializat.

Decizia respectivă a provocat un șir de critici în societate, în mare parte avându-se în vedere faptul că sfidează principiul repartizării aleatorii a dosarelor. Pe de altă parte însă, respectiva modificare oferă o „speranță legitimă” că actul de justiție al instanțelor de insolabilitate, cel puțin din cadrul Curții de Apel Chișinău, va fi de o calitate mult mai înaltă datorită respectivei specializări a judecătorilor.

Instanțele de insolabilitate, având un rol de supraveghere și dirijare a procesului de insolabilitate, prin examinarea circumstanțelor de fapt și de drept în vederea confirmării unor proceduri sau a unor acte executate în cadrul procesului de insolabilitate, emit hotărâri sau încheieri în situațiile prevăzute de lege, care, conform art.8 alin.(1) al Legii insolabilității [6], pot fi contestate numai cu recurs și numai în cazurile prevăzute expres de Legea insolabilității.

Paralel, instanța de insolabilitate dispune de competență exclusivă și la judecarea în cadrul procesului de insolabilitate a litigiilor ce țin nemijlocit de masa debitoare și a circumstanțelor relevante cauzei, principalele competențe ale instanței de insolabilitate fiind expres prevăzute la art.5 alin.(5) al Legii insolabilității.

Un șir de modele de acte judecătorești în acest sens, care conturează specificul perfectării acestora în cadrul procedurii de insolabilitate, se regăsesc în culegerea „Modele de acte judecătorești. Procedura civilă” [1], acesta fiind un suport semnificativ atât pentru magistrați, cât și pentru participanții la procedura de insolabilitate, contribuind la uniformizarea practicii în acest problematic domeniu.

Astfel, pentru o examinare obiectivă și complexă a trăsăturilor specifice recursului asupra actelor de dispoziție ale instanței de insolabilitate, necesită a fi punctată o distincție clară între hotărârile și încheierile emise în vederea confirmării unor proceduri sau a unor acte executate în cadrul procesului de insolabilitate și cele emise în urma examinării litigiilor ce țin nemijlocit de masa debitoare și a circumstanțelor relevante cauzei.

Conform doctrinei autohtone [2], sub formă de *hotărâre* se pronunță dispoziția primei instanțe prin care se soluționează fondul oricărei cauze civile, se admit sau se resping pretențiile, iar raportul material litigios se aplanează. Prin *încheieri* emise de prima instanță nu se soluționează fondul pricinii, de regulă instanța se pronunță asupra diferitelor probleme de ordin procesual (de exemplu, se decide refuzul de a primi cererea de chemare în judecată sau restituirea acesteia ori scoaterea cererii de pe rol, amânarea, suspendarea, încetarea procesului etc.) sau sunt admise anumite acte de dispoziție ale părților (renunțarea la acțiune, încheierea unei tranzacții etc.).

În acest sens reținem și poziția Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova în Hotărârea cu privire la aplicarea în practica judiciară a Legii insolabilității [5], conform căreia, în mare parte, Legea insolabilității nu reglementează situațiile în care instanța de insolabilitate, examinând litigii ce se referă la masa debitoare sau alte circumstanțe relevante procesului de insolabilitate, adoptă hotărâri sau încheieri. Prin urmare, având în vedere faptul că prin acțiunile (cererile) administratorului/lichidatorului insolabilității și ale altor persoane privind nulitatea unor acte juridice, revendicarea de drepturi ș.a. se soluționează litigii în fond, instanțele de insolabilitate vor adopta în asemenea cazuri hotărâri și nu încheieri.

De exemplu, spre deosebire de procedura în acțiuni civile, care se termină prin adoptarea unei hotărâri ca act final ce marchează sfârșitul examinării litigiului de drept, în cazul procedurii de insolabilitate însăși intentarea procedurii este marcată de adoptarea unei hotărâri judecătorești [8].

Astfel, menționăm că actele de dispoziție emise în rezultatul examinării litigiilor ce se referă la masa debitoare vor primi forma unor încheieri sau hotărâri. În cele ce urmează ne propunem să identificăm un raționament, altul decât cel „oficial”, al legiuitorului, cu referire la forma actului de dispoziție care urmează a fi emis pentru o ulterioară racordare la specificul modalității de atacare cu recurs a acestora.

Un exemplu elocvent în acest sens este finalitatea examinării cererilor de separare a bunurilor din masa debitoare, depuse, în temeiul art.48 al Legii insolabilității, de către persoane care, în baza unui drept real sau personal, pot demonstra că bunul nu poate fi inclus în masa debitoare.

Astfel, conform alin.(7) al articolului respectiv, dacă administratorul insolabilității/lichidatorul achită în termen sumele convenite solicitantului separării sau partajării bunului din masa debitoare, instanța de insolabilitate va atribui, prin *hotărâre* asupra fondului, în proprietatea debitorului întregul bun incluzându-l în masa debitoare; iar conform alin.(8), în cazul în care solicitantului separării sau partajării masei debitoare nu i s-au achitat în termen sumele convenite, instanța de insolabilitate va dispune prin *încheiere* vânzarea întregului bun în modul prevăzut de Legea insolabilității.

În această ordine de idei, finalitatea examinării cererii de separare a bunurilor din masa debitoare poate lua forma unei *hotărâri* a instanței de insolabilitate în cazul în care administratorul insolabilității/lichidatorul achită în termen sumele convenite solicitantului separării sau partajării bunului din masa debitoare, ca ulterior instanța de insolabilitate să atribuie în proprietatea debitorului întregul bun incluzându-l în masa debitoare. În situația respectivă legiuitorul menționează chiar că respectivul act de dispoziție va fi o *hotărâre asupra fondului cauzei*.

În cel de-al doilea caz, instanța va emite o *încheiere*, prin care se va dispune vânzarea întregului bun în modul prevăzut de această lege, și sumele rezultate din vânzarea bunului vor fi împărțite de către instanța de insolabilitate potrivit dreptului real sau dreptului personal al fiecărui proprietar sau coproprietar.

Analizând raționamentul procedural respectiv, apare întrebarea: există oare o diferență între actele respective de dispoziție prin prisma conceptului și scopului lor procesual, prin care, de fapt, în ambele cazuri urmează a fi examinat fondul unei cauze, pentru a identifica una din cele două soluții posibile?

Am ridicat întrebarea respectivă având în vedere eventuala posibilitate de atac cu recurs a actelor de dispoziție respective emise de către instanțele de insolvență, și anume: recurs în secțiunea I în cazul încheierilor și recurs în secțiunea II – în cazul hotărârilor, prin prisma tuturor procedurilor specifice care le sunt caracteristice; nu în ultimul rând, numărul de judecători care vor forma completul de judecată: 3 judecători în secțiunea I și 5 judecători în secțiunea II.

O altă caracteristică specifică majorității încheierilor emise de instanța de insolvență este complexitatea circumstanțelor de fapt și de drept supuse examinării, care cu titlu de consecință face și examinarea recursului asupra acestora distinctă de restul încheierilor instanței de apel care, de regulă, se referă la soluționarea problemelor de ordin strict procedural sau la admiterea unor anumite acte de dispoziție ale părților.

Un exemplu în acest sens ar fi încheierile emise în rezultatul examinării cererilor (oposițiilor) debitorului, creditorilor sau administratorului la vânzarea bunului grevat cu garanție, dacă nu se ajunge la un numitor comun în ce privește modalitatea de vânzare (art.131 alin.(6) al Legii insolvenței). Instanța va judeca opoziția cu citarea creditorilor garanți care au depus opoziția, a administratorului insolvenței și, după caz, a reprezentantului debitorului, în cel mult două săptămâni de la primirea opoziției, pronunțând o încheiere care poate fi contestată cu recurs numai de părțile vizate în ea.

Dispozitivul unei asemenea încheieri, cu titlu de exemplu, ar putea fi următorul:

„Se respinge opoziția înaintată de SA „Banca nr.1” la valorificarea bunurilor grevate cu garanții în favoarea SA „Banca nr.2” privind declararea nulității actelor ce au stat la baza desfășurării licitației din 00.00.2015, precum și a actelor întocmite în rezultatul licitației, inclusiv: ordinul nr.02/14 de instituire a comisiei de licitație a bunurilor grevate cu garanții în favoarea SA „Banca nr.2”; procesul-verbal nr.01 al comisiei de licitație instituite pentru vânzarea-cumpărarea bunurilor imobile și mobile ale SRL „V” în procedura falimentului; procesele-verbale ale licitației cu strigare nule nr. 1,2, 23 din 00.00.2015; procesele-verbale nr. 02/08 și 03/08 din 00.00.2015 de stabilire a creditorului cu drept preferențial și a prețului bunurilor imobile și al mijloacelor de transport solicitate spre transmitere în proprietate în contul creanței garantate; actul nr. 04/08 din 00.00.2015 de ridicare și transmitere a bunurilor imobile și mobile (mijloace de transport) în proprietate.

Se respinge cerința SA „Banca nr. 1” de obligare a lichidatorului SRL „V” să instituie un fond de rezervă de 50.000.000 lei, din care să fie posibilă valorificarea drepturilor creditorului garantat SA „Banca nr.2”.”

În situația respectivă, în cadrul examinării recursului asupra unei astfel de încheieri, instanța de recurs urmează să verifice legalitatea unui șir de acte, nulitatea cărora este solicitată prin intermediul instituției opoziției la vânzarea bunului grevat cu garanție, după cum urmează: un ordin de instituire a comisiei de licitație, un proces-verbal al comisiei de licitație instituite pentru vânzarea-cumpărarea bunurilor imobile și mobile, 23 de procese-verbale ale licitației cu strigare, 2 procese-verbale de stabilire a creditorului cu drept preferențial și a prețului bunurilor imobile și al mijloacelor de transport solicitate spre transmitere în proprietate în contul creanței garantate, un act de ridicare și transmitere a bunurilor imobile și mobile (mijloace de transport) în proprietate și în final urmează a se expune asupra legalității temeiurilor de respingere a instituirii unui fond de rezervă.

În această ordine de idei, menționăm că, în afara procedurii de insolvență, fiecare solicitare privind nulitatea actelor respective ar putea forma obiectul unui litigiu separat, care s-ar finaliza cu o hotărâre în fond distinctă.

Un alt aspect care creează dificultăți Curții Supreme de Justiție la examinarea recursurilor asupra hotărârilor și încheierilor instanței de insolvență este emiterea a mai multor acte de dispoziție în cadrul aceleiași ședințe de judecată.

În practică se întâlnesc cazuri când instanțele de insolvență emit mai mult de cinci hotărâri și încheieri în cadrul aceleiași ședințe de judecată, respectiv având același număr și dată a emiterii. Aceste acte de dispoziție, fiind eventual atacate cu recurs, separat unul de celălalt, sunt repartizate aleatoriu spre examinare judecătorilor instanței de recurs prin intermediul Programului Integrat de Gestionare a Dosarelor, fiecare din aceste acte de dispoziție ajungând de cele mai multe ori pe masa diferiților judecători.

În unele cazuri, lucrurile se complică și mai mult prin faptul că actele de dispoziție respective sunt interdependente prin prisma soluțiilor lor, având legătură strânsă de cauză-efect, iar în situația când sunt examinate de complete de judecată diferite, există probabilitatea emiterii unor decizii contrare una față de cealaltă, care ar periclita grav desfășurarea de mai departe a procesului de insolvabilitate, dar, cel mai important, ar crea un puternic blocaj procedural, care va fi practic imposibil de remediat.

În acest context, reamintim și faptul că, conform pct.3.2. al Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la aplicarea în practica judiciară a Legii insolvabilității, Curtea de Apel a cărei încheiere a fost contestată nu va expedia dosarul în instanța de recurs, ci doar recursul împreună cu copiile acelor acte care sunt necesare pentru soluționarea căii de atac, acestea urmând a fi certificate de instanța de insolvabilitate.

Este clar raționamentul Plenului Curții Supreme de Justiție, care a încercat să evite prin intermediul acestei reglementări curajoase tergiversarea examinării cauzelor respective, dar și pentru a da instanțelor de insolvabilitate posibilitatea să dețină permanent dosarele de insolvabilitate, fără a fi trimise instanței superioare, pentru a putea continua examinarea pricinilor de insolvabilitate, în cazul în care actele de dispoziție contestate cu recurs nu împiedică examinarea de mai departe a pricinii.

Acest artificiu procedural, cu trimiterea la Curtea Supremă de Justiție doar a recursului împreună cu copiile acelor acte care sunt necesare pentru soluționarea căii de atac, creează și el un șir de dificultăți la examinarea acestor recursuri, în situația în care instanța de insolvabilitate la „intima ei convingere” de fapt decide ce acte din cadrul dosarului ar fi necesare pentru verificarea de către instanța supremă a legalității actului de procedură emis de aceasta.

În situația respectivă, examinarea cazului de către instanța de recurs se va efectua doar în baza acestui material probatoriu limitat, de cele mai multe ori insuficient. Este adevărat că pentru a remedia această situație, instanța de recurs poate interpela dosarul în întregime de la instanța de insolvabilitate, dar, având în vedere durata respectivei proceduri repetate, aceasta va duce inevitabil la tergiversarea examinării recursului și la neîncadrarea în termenul de o lună prevăzut de legiuitor pentru examinarea recursului asupra acestor acte de dispoziție.

Cel mai grav ce se poate întâmpla în situația respectivă este ca asupra unui astfel de act de dispoziție să fie depuse mai multe cereri de recurs, chiar ulterior expirării termenului de atac. De exemplu, acestea pot fi depuse de către participanții la proces cărora nu li s-au adus la cunoștință hotărârile sau încheierile atacate deja cu recurs de ceilalți participanți. Astfel, aceste cereri de recurs fiind trimise la instanța superioară în consecutivitate în care au fost depuse, adică cu diferență în timp, și anexarea copiilor certificate ale actelor relevante pricinii, există probabilitatea ca legalitatea unei singure încheieri sau hotărâri să fie examinată de complete diferite ale instanței de recurs; bineînțeles că și soluțiile ar putea fi diferite.

Situații de acest fel, cu părere de rău, au fost întâlnite în practica judiciară ulterioară emiterii Hotărârii Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, la moment urmând a fi identificate soluții pentru remedierea acestor erori.

Considerăm că unica soluție efectivă, dar și radicală în același timp, ar fi renunțarea la această practică, pentru ca instanța de recurs să dispună de tot materialul probatoriu al cauzei (dosarul integral) pentru a decide de una singură ce acte sunt relevante pentru examinarea recursului asupra unei încheieri sau asupra unei hotărâri a instanței de insolvabilitate și ar exclude dependența, cel puțin subiectivă, față de instanța inferioară. Cu titlu de consecință, în asemenea situație ar dispărea și celelalte dificultăți, de cele mai multe ori de ordin tehnic și procedural, cu care se confruntă instanța de recurs.

Mai mult ca atât, reținem și faptul că dificultățile cu referire la aspectele tehnice și de procedură care apar ca efect al acestei practici sunt un vârf al aisbergului, având în vedere că probleme majore apar cu privire la calitatea și temeinicia actelor de procedură emise în rezultatul examinării recursurilor asupra încheierilor și hotărârilor instanței de insolvabilitate, care de cele mai multe ori se emit în temeiul unui material probator limitat sau cauzele sunt trimise în masă la reexaminare în instanța de insolvabilitate.

O altă problemă cu care se confruntă instanța de recurs la examinarea recursurilor asupra încheierilor și hotărârilor instanței de insolvabilitate este creată de situațiile în care prin intermediul unei singure cereri de recurs sunt atace două sau mai multe hotărâri ale instanței de insolvabilitate, emise, bineînțeles, în cadrul aceleiași ședințe de judecată.

Un exemplu din practică ar fi o hotărâre privind tragerea la răspundere subsidiară a organelor de conducere ale debitorului și cealaltă privind aprobarea bilanțului de lichidare a debitorului cu dispunerea încetării procedurii simplificate a falimentului și radierea debitorului din Registrul de Stat al persoanelor juridice. Sau, într-o altă situație: o hotărâre privind declararea nulității actului juridic încheiat fraudulos de către fostul administrator al debitorului insolubil și tragerea la răspundere subsidiară a organelor de conducere ale debitorului.

Se impune întrebarea: cum urmează a fi examinat un asemenea recurs sau, mai bine zis, câte acte de dispoziție urmează să fie emise de către instanța de recurs?

O primă soluție ar fi ca instanța să se expună asupra legalității ambelor hotărâri în cadrul unei singure decizii, bineînțeles, contrar regulilor generale. Soluția respectivă în esență este destul de viabilă și cu dreptul la viață, îndeosebi în cea de a doua situație reținută cu titlu de exemplu, când hotărârile sunt interdependente având legătură de cauză-efect, hotărârea de constatare a nulității actului juridic ca fiind încheiat fraudulos de către fostul administrator al debitorului insolubil, hotărâre care nemijlocit ar constitui o premisă importantă, sau cel puțin una dintre câteva, pentru tragerea la răspundere subsidiară a organelor de conducere ale debitorului.

Cea de a doua soluție, fiind și cea recomandată de fapt, este ca în rezultatul examinării acestei cereri de recurs, prin care se atacă de fapt două acte de dispoziție, să fie emise două decizii separate, prin intermediul unei așa-zise disjungeri forțate și artificiale a recursului, cu formarea unor două dosare distincte, dar interdependente, bineînțeles urmând a fi examinate de același complet de judecată.

În contextul raționamentelor anterioare, ne propunem să analizăm două rapoarte statistice, sistematizate în temeiul informației oferite de către Curtea Supremă de Justiție, care atestă coraportul procentual dintre soluțiile instanței de recurs, prin prisma împuternicirilor acesteia, în cazul încheierilor și hotărârilor emise de instanțele de insolabilitate în cadrul examinării mai multor categorii de dosare, și anume: cauze de insolabilitate, alte cauze comerciale distincte de cele de insolabilitate și restul cauzelor civile.

Raportul Statistic Nr.1

privind judecarea cauzelor în ordine de recurs sect. I

de către Curtea Supremă de Justiție, pe perioada 01 ianuarie - 30 septembrie 2015 (9 luni)

Nr. de ordine	Categorია de dosare	Total recursuri respinse	Total recursuri admise	Cu casarea integrală a încheierii	Încheieri casate		În total
					Cu soluționarea problemei în fond	Cu remiterea cauzei la rejudecare	
1	Încheierile instanței de insolabilitate	329 (57,01 %)	124 (21,49 %)	2 (0,35 %)	26 (4,5 %)	96 (16,64 %)	577
2	Restul încheierilor (cauze comerciale)	185 (68,52 %)	42 (15,55 %)		11 (4,07 %)	32 (11,85 %)	270
3	Încheierile (cauze civile)	592 (66,97%)	146 (16,51 %)	4 (0,45 %)	12 (1,35 %)	130 (14,71 %)	884
	În total	1106 (63,89 %)	312 (18,54 %)	6 (0,35 %)	49 (2,83 %)	258 (14,90 %)	1731

Conform Raportului Statistic Nr.1, observăm că încheierile instanței de insolabilitate, menținute de fapt, prin respingerea recursurilor împotriva acestora, constituie 57,01% din totalul încheierilor din categoria respectivă, acest procent fiind semnificativ mai mic față de totalul celeilalte categorii de încheieri emise în restul cauzelor comerciale, și constituie 68,52%; astfel, suntem în prezența unei diferențe de 9,51%.

Înseamnă oare acest lucru că actele de dispoziție emise în această categorie de cauze privind insolabilitate sunt de o calitate mai proastă, sau mai puțin legale, aceasta fiind cauza unui procentaj semnificativ mai mic de încheieri menținute? Bineînțeles că statistica respectivă practic nu ne lasă loc pentru îndoială în acest sens, dar, până la urmă, atât încheierile instanței de insolabilitate, cât și restul încheierilor (cauze comerciale), sunt emise de către aceiași judecători de la curțile de apel, cu aceleași capacități, calificări și abilități profesionale, ceea ce ne face să căutăm și o altă explicație a acestei diferențe semnificative între procentajul încheierilor menținute.

Considerăm că respectiva situație constatată în urma analizei acestui Raport Statistic este de fapt efectul nemijlocit al tuturor problemelor constatate prin prisma caracterelor specifice ale respectivelor acte de procedură menționate și analizate anterior.

Un argument în plus în acest sens este și numărul mai mare de cauze trimise la rejudecare de către Curtea Supremă de Justiție, în rezultatul examinării recursurilor asupra încheierilor instanței de insolabilitate, acestea constituind 16,64% față de 11,85% în cazul încheierilor emise în restul cauzelor comerciale. Astfel, constatăm o diferență semnificativă, cauzele de recurs asupra încheierilor instanței de insolabilitate fiind trimise la rejudecare într-un număr mai mare față de celelalte categorii de pricini.

Cauza remiterii masive la rejudecare a cauzelor respective, considerăm că este anume caracterul „hibrid” al acestor încheieri ale instanței de insolabilitate, multitudinea și complexitatea circumstanțelor de fapt care urmează a fi constatate și apreciate de către instanța de insolabilitate la emiterea acestora și, nu în ultimul rând, materialul probatoriu de cele mai multe ori insuficient remis de către instanțele de insolabilitate Curții Supreme de Justiție pentru examinarea recursului.

Raportul Statistic Nr.2

privind judecarea cauzelor în ordine de recurs secț. II (hotărâri ale instanței de insolabilitate) de către Curtea Supremă de Justiție, pe perioada 01 ianuarie 2014 - 30 septembrie 2015 (21 luni)

Nr. de ordine	Categoría de dosare	Cu respingerea recursului ca inadmisibil	Total recursuri respinse	Total recursuri admise	Hotărâri (decizii) anulate, modificate					Cu remiterea cauzei la rejudecare	În total
					Cu modificarea hotărârii primei instanțe (deciziei instanței de apel)	Cu casarea integrală a hotărârii și respingerea cererii introductive	Cu pronunțarea unei hotărâri noi (decizii)	Cu încetarea procesului	Cu scoaterea cererii de pe rol		
1	Hotărâri ale instanței de insolabilitate	3 (0,49%)	281 (45,92%)	164 (26,80 %)	1 (0,16%)	0	32 (5,23 %)	5 (0,81%)	0	126 (20,59%)	612
2	Decizii pe cauze civile	1579 (74,13%)	131 (6,15%)	420 (19,72%)	10 (0,47)	-	145 (6,8%)	4 (0,19%)	-	191 (8,96%)	2130
		Total 2130									

Conform Raportului Statistic Nr.2, observăm o situație similară, sau chiar mai îngrijorătoare în cazul soluțiilor adoptate de către Curtea Supremă de Justiție în urma examinării recursurilor asupra hotărârilor instanței de insolabilitate.

Astfel, doar 46,41% din totalul hotărârilor atacate cu recurs, emise în cadrul examinării dosarelor de insolabilitate de către curțile de apel, au fost menținute de către Curtea Supremă de Justiție, față de 80,28% de decizii (cauze) menținute, în rezultatul examinării recursului de către aceeași instanță supremă – statistică deloc îmbucurătoare, care pune multe semne de întrebare.

Bineînțeles, decalajul respectiv este condiționat și de faptul că în cazul recursurilor asupra deciziilor instanței de apel dublul grad de jurisdicție efectuat până la instanța supremă își face efectul în sensul remedierii erorilor judiciare apărute pe parcursul examinării cauzei în prima instanță și ulterior în cea de apel. Dar, cu siguranță, diferența respectivă nu este acoperită doar de acest factor.

Din Raportul respectiv observăm și numărul mai mare de cauze trimise la rejudecare de către Curtea Supremă de Justiție, în rezultatul examinării recursurilor asupra hotărârilor instanței de insolabilitate, acestea

constituind 20,59% față de 8,96% în cazul recursurilor asupra deciziilor emise de instanțele de apel în cauzele civile. Astfel, ca și în cazul analizei rezultatelor în urma examinării recursurilor asupra încheierilor, constatăm o diferență semnificativă, cauzele fiind, bineînțeles, aceleași.

În cele din urmă, ajungem la concluzia că problematica exercitării recursului împotriva încheierilor și hotărârilor instanței de insolvență își lasă amprenta asupra calității actelor de procedură emise în rezultatul examinării recursurilor asupra acestora.

Unul dintre factorii principali îl considerăm contradicțiile între normele de procedură specifice procesului de insolvență, prevăzute de Legea insolvenței, nr.149 din 29.06.2012, și cele generale, prevăzute de Codul de procedură civilă al Republicii Moldova.

În urma acestor incertitudini procesuale, soluționarea cărora nu a fost prevăzută expres de legiuitor, se creează de cele mai multe ori interpretări contradictorii care inevitabil duc la o practică neuniformă și la manipulări din partea justițiabililor, acestea fiind dificil de remediat în situația unor prevederi legale abstracte, contradictorii sau chiar în lipsa reglementărilor.

În asemenea circumstanțe, considerăm oportună examinarea posibilității elaborării unui cod distinct al procesului de insolvență, prin intermediul căruia ar fi posibilă conturarea principiilor și definițiilor specifice procesului de insolvență și reglementarea acestui proces, pornind de la particularități, dar fără a distorsiona esența procedurală civilă.

Bibliografie:

1. BELEI, E., POALELUNGI, M. *Modele de acte judecătorești. Procedura civilă*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2014, p.639-753.
2. BELEI, E., CHIFA, F., COJUHARI, AL., CREȚU, V., DARIU, L., LAVRIC, L., MACOVEI, Gh., MUNTEANU, AL. *Drept procesual civil*. Chișinău, 2009, p.68.
3. Codul de procedură civilă al Republicii Moldova, nr.225 din 30.05.2003. Republicat în: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr.130-134.
4. Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii, nr.240/1 din 31 martie 2015, „Cu privire la demersul domnului Ion Pleșca, președintele Curții de Apel Chișinău, referitor la intervenirea către Î.S. „Centru de Telecomunicații Speciale” pentru a opera modificări în PIGD în vederea repartizării cauzelor privind declararea insolvenței completului specializat pentru examinarea pricinilor date”. <http://www.csm.md/files/Hotaririle/2015/11/240-11.pdf>
5. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.2 din 24 martie 2014, „Cu privire la aplicarea în practica judiciară a Legii insolvenței”. http://jurisprudenta.csj.md/search_hot_expl.php?id=134
6. Legea insolvenței, nr.149 din 29.06.2012. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2012, nr.193-197.
7. MUNTEAN, AL. Cu privire la conceptul cailor de atac al hotărârilor judecătorești în procedura civilă. În: *Revista Națională de Drept*, 2008, nr.3, p.91.
8. POALELUNGI, M. ș.a. *Manualul judecătorului pentru cauze civile*. Ediția II. Chișinău: Tipografia Centrală, 2013, p.234.

Prezentat la 25.11.2015